

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . R 84—

za pol leta . R 42—

za četrt leta . R 21—

za 1 mesec . R 7—

Za Ljubljano mesečno 7 R

Za inozemstvo mesečno R 12—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon šte. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Napad na volivno svobodo.

Beograd, 4. nov. Demokratski minister Drašković pripravlja nov napad na svobodo volitev v ustavotvorno skupščino. Kakor se v poučenih političnih krogih zagotavlja, hočejo demokraci po svojem ministru z vsem policijskim aparatom zadušiti vsako gibanje, ki je nevarno njihovim stranki. Za tem je meril že izdelani načrt zakona o redu in delu, ki ga je vlada zavrnila, ki ga pa hoče Drašković vključiti temu uveljaviti.

Ljubljana, 5. nov. Današnji »Slovenec« prinaša iz Beograda sledečo vest, ki kaže, kako demokratski liberalci umetno delajo podlago za preganjanje strank, ki so jim nevarne:

»Velesrbski list »Balkan« prinaša v današnji številki senzacionalno laž o namerah škofa dr. Jegliča, ki da pripravlja tajno zaroto proti Beogradu. Škof dr. Jeglič da dela na to, da se vse Srbom naklonjene osebe odstranijo s političnega polja — »Slovenec« pristavlja k tej gorostasno laži in zlobni vesti: Tendence te vesti je jasna, nahujskati namreč pravoslavne proti katolikom.

Pogajanja z Italijo.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) »Pravda« piše: Kakor vse kaže, se bodo vodila pogajanja z Italijo v malem mestu Rapallo pri Genovi, in bodo delegati stanovali v hotelu bližnjega sela Camogli. Rapallo ne bo slaven samo zaradi tega historičnega trenutka, ko se bo reševalo eno najvažnejših evropskih vprašanj. Omenjal se je že v zgodovini v času svetovne vojne, ko sta se v njem sestala angleški premier Lloyd George in Painleve leta 1918, da se sporazume-ta o enotni zavezniški fronti in enotnem poveljništvu za vse. Spomin na ta dogodek je izzval razmišljanja, ali bo tudi potop zmagala uvidevnost, ali se bo med nami in Italijo našlo tako potrebno dotikališče. Takrat je bilo vse odvisno od kritične italijanske situa-

cije. To je tudi danes in zato se nadejamo istega rezultata.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) V ministru za zunanje stvari je bila seja posebne komisije, ki je razpravljala o določitvi mej med Italijo in našo kraljevino. Seje so se udeležili dr. Vesnić, dr. Korošec, dr. Trumbić in dr. Kukovec.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) Regent Aleksander bi imel po vseh včerajšnjih vesteh priti danes ob desetih v Belgrad. Po tem se pričakuje, da bodo naši delegati še danes odpotovali v Italijo. Vendar pa delegati ne bodo odpotovali, dokler se regent ne vrne.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU). Po brzjavki, ki je nocoj dospela v Belgrad, bo regent Aleksander dospel jutri ob 8.35.

republike prvi ponedeljek po 1. novembru. Letos je padel 1. november na ponedeljek in se bodo mogle vršiti volitve predsednika šele 8. t. m. Volitve, ki so se vršile dosedaj, so bile volitve za kongres in so po došlih vesteh prinesle zmago republikancem. To pa še ni nikakršno merilo, da bi se vnaprej moglo presoditi, kdo bo izvoljen, ker se je pripetilo n. pr. pri volitvah predsednika Mac Kinleyja, da je bila večina kongresa demokratska, predsednik pa republikanec. Pri volitvah predsednika odločuje bolj popularnost kandidata brez ozira na stranko. Rezultat dosedanjih volitev za kongres niti najmanj ne dokaz, da ne bi mogel biti predsednik Zedinjenih držav demokrat, ki bi nadaljeval borbo za one ideje, za katere se je boril Wilson.

LDU Washington, 4. nov. (Brezlično) Novi ameriški senat je sestavljen iz 57 republikanskih in 39 demokratskih senatorjev.

jin. Za prihod naših čet v Caribrod in Bosilgrad se pripravljajo velike svečanosti.

MEDNARODNA ŽELEZNIŠKA KONFERENCA.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) Dne 29. t. m. bo v Bernu mednarodna konferenca, ki se bo bavila z vprašanji tarifov in prometa.

SLABO STANJE AVSTRIJSKE KRONE.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) »Politika« piše: Medtem ko avstrijska krona pri nas notira še vedno po 8.50 dinarjev za 100 kron, je padla v Švici tako globoko, da se govori, da tam sploh ne bo več notirala. V Curihi je namreč 100 avstrijskih kron vredno 1 in pol franka.

Ljudstvo v boju za svoje pravice.

Dr. Kukovec deli bonbone za volitve.

Iz Beograda je včeraj uradni dopisni urad poslal sledečo vest:

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) Na včerajšnji seji ministrskega sveta je predložil minister za socialno politiko v odobrenje štiri navedbe. Vse štiri navedbe so bile sprejete. Gre za nastopne navedbe: 1. Ustanovitev delavskih zbornic v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu. 2. Imenovanje delavskega poverjenika pri industrijskih podjetjih. 3. Naredba glede osemurnega delavnika. 4. Zavarovanje delavcev v Bosni in Hercegovini po vzoru delavskega zavarovanja v Sloveniji.

Današnje »Jutro«, glasilo liberalnih bankirjev in kapitalistov, prinaša vest, da bo dr. Kukovec omejil 8 urni delavnik.

S tem je dr. Kukovec zadal delavstvu udarec v lice, ki ga ne olajša in olepša niti naredba o delavskih zbornicah. Ta naredba že čaka uresničitve in podpisa, odkar je dr. Kukovec kimal v socialnem ministru. Delavstvo je odločno zahtevalo, da se delavske zbornice osnujejo. Kukovec je bil gluh in slep za vse. Sedaj so volitve tu, in dr. Kukovec se je naposled oglašil, ne iz ljubezni do delavca, marveč iz ljubezni do svojega mandata, menec, da ga bodo sedaj delavci volili. Mož pa je v temeljiti zmoti. To, kar jim sedaj ponuja, bi bilo že davno njihovo, če bi minister za socialno politiko ne bil ravno — dr. Kukovec. In ta bonbon, ki ga daje sedaj ob volitvah, dr. Kukovec ter njegovih stranki ne bo olajšal grenkih ur, ki ga čakajo vsled nove uredbe 8 urnega delavnika.

LIBERALCI MED SEBOJ.

Liberalci so si poleg svoje JDS, osnovali še dve drugi stranki, ker JDS. sama ne bo potegnila za seboj razen kapitalistov, veržnikov in raznih magnatov nobenega človeka. Zato so si osnovali za kmete »Samostojno kmetijsko stranko«, delavca pa naj bi vlekla za — nos »Narodno socialistična stranka«. Medtem ko stara mati JDS. s svojo hčerko Samostojno složno postopa, ker je namen obeh boj proti klerikalizmu, je pa narodnosocialni sinko napravil nekaj nerodnosti. Vsled tega ga je očel dr. Žerjav v svojem glasilu »Jutro« močno zlasal. Stvar je namreč ta: Dr. Žerjavu, ki je seveda sam kandidat, je postalo hudo pri srcu, ker je narodnosocialni poba postavil za kandidata Primorca dr. Rybača, ki pomeni med Primorci nekaj več ko dr. Gregorin in dr. Žerjav in dr. Kukovec skupaj. Zato je nastal v hiši JDS. velik polom. Sedaj se zmerjajo med seboj na vse načine, tisti poštene Primorci pa, ki so pričakovali, da bodo liberalci respektirali vsaj primorske zadeve, so žalostni. Tega prepira bo seveda prejalislej konec in narodnosocialni dedič JDSarske polomije bo skupaj s »samostojno« hčerko zopet lepo poslušen, kakor se otrokom spodobi. Ljudstvo bo seveda 28. novembra pokazalo, da za to zgačarsko famulijo ne mara. Ljudstvo bo šlo v boj za svojo ljudsko stranko in njena načela!

Volivcev v Ljubljani

je po končanem reklamacijskem postopanju 11.235. Število ljubljanskih mandatorov znaša 4. Če bi vseh 11.235 volivcev prišlo volit, bi količnik znašal 2808, t. j. na vsakih 2808 glasov bi prišel en mandat. Ker pa se nikdar ne zgodi, da bi glasovali vsi volivci (le pri koroškem plebiscitu je bilo več glasov kot volivcev), bo tudi količnik manjši.

Demokratski sistem.

Iz pisma nekega vojaka, ki se nahaja nekje v Srbiji, posnemamo: »Ti ne moreš misliti, kolikokrat sem moral ta čas prekiniti pisanje. Trikrat so

nas klicali, da smo šli skozi nek stroj gledat v sonce. Bil sem mnogokrat v smrtni nevarnosti v Galiciji, toda kaj takega nisem doživel, kot doživljamo tu. Samo nebo in skalovje in pa barake; tu ni razločka med petkom in svetkom. Vedno ista muka, ki lega na naše živce kot mora in si ne želimo drugega kot rešitve.« Dalje pisma ne bomo citirali, ker ni nič drugega kot dolga obdolžitve s i s t e m a, ki misli, da človek ki je oblekel enkrat vojaško suknjo, ni več človek, ki hoče zatrete v njem vse kulture človeka. Da se na ta način med našimi fanti ne vzgaja ljubezni do države, je več nego jasno. Tu se vzgaja samo slepa živalska pokorščina, ki zatire vse drugo. Kam dovede državo tak sistem, je pokazal konec svetovne vojne v mnogih slučajih. Ne vemo, kaj porečejo demokraci k temu. Morda, da vojaki zabavljajo nahujskani po nas. Ne, dragi moji, mi ne hujskamo! Mi obojamo sistem, ki vlada sedaj. Ta sistem je nevarnost za državo in naše ujedinjenje. Demokraci pa so čuvaji tega sistema, zato so oni sovražniki države in ljudstva!

Dvoje dnevnih glasil

je dobila zadnje čase Deržičeva NSS. En dnevnik je »Nova pravda«, ki je nihče ne bere, drugi pa »Jugoslavija«, ki je sedaj odkrito — če tudi zastoj, ne vemo — na razpolago Deržičevi politiki. Ker Deržičeva »Nova pravda« še ne zna hoditi, jo je Peskova »Jugoslavija« vzela pod svoje okrilje in tako skupaj kolportira sebe in Deržiča. Za gospoda Peska bo ta vzajemnost brez dvoma praktičnega pomena. G. Deržič pa bo 28. novembra ostal z g. Vojsko brez vojske in brez mandata. In to bo zanj manj praktično.

»Napreje« ima tudi — glavo.

Včerajšnja številka socialministrskega glasila ugotavlja, da »ima Napreje glavo«. Sumljivo, da se mu zdi potrebno to novico tako poudarjati.

Borba za kandidate v Demokratski stranki.

Kakor poročajo hrvatski listi, name-rava dr. Novak izstopiti iz Demokratske stranke, ker mu le-ta ne da sigurnega mesta v kandidatni listi za varaždinsko županijo, kjer ga je postavila za kvalificiranega kandidata. Dr. Novak namerava nastopiti z lastno kandidatno listo. Kako malo notranje upravičenosti mora imeti stranka, iz katere beže voditelji radi kandidate?

Razkol v Radičevi straki.

Hrvatska zajednica je spričo nevarnosti, da po deželi popolnoma podleže Pučki stranki in radičevcem, izvolila manjše zlo in se nekako pogodila z Radičem za skupni nastop pri volitvah. Radiču ni bilo težko popustiti na načelih, ki jih splah nima, zato se je pa Zajednica obvezala uporabiti ves svoj vpliv, da Radiču izposluje pomiloščenje in ga reši iz ječe. In res je Zajednica v Belgradu in hrvatski javnosti uvedla veliko akcijo za osvoboditev Radiča. Med drugim je dr. Pavelić na nekem shodu v Zagrebu imel velik govor, v katerem je opisoval Radičevo politiko kot državni zvesto in ugodno. Ta govor je v celoti priobčil »Hrvat«. Tedaj so pa debelo gledali Radičevi pristaši. Kar je tu povedal dr. Pavelić o Radičevi politiki, je čisto nekaj drugega, kar govore agitatorji na volivnem pohodu. Ti pripovedujejo kmetom o nevtralnem samostojni kmeti hrvatski republik. Sedaj pa pride Pavelić in predstavlja Radiča v spodobnem monarhistično-patriotičnem oblačilu. Kakor poroča »Nar. Politika«, so radičevci nad to dvolednostjo svojega voditelja presenečeni in ogorčeni in da se mnogi pripravljajo na izstop iz stranke. Tako nameravata oditi Hrvoj in Maček in se pridružiti frankovcem.

Volitev ameriškega predsednika.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) Iz Pariza poročajo: Volitev delegatov, ki bodo volili predsednika Zedinjenih držav, je izvršena v 48 državah. Republikanci so dobili 342; demokraci pa 159 delegatov. Ti delegati se bodo drugi ponedeljek meseca novembra sestali v Washingtonu, da volijo predsednika. Po rezultatu volitev delegatov je popolnoma jasno, da bo izvoljen republikanski kandidat Harding proti demokratskemu kandidatu Coxu. Novi predsednik nastopi svoje mesto 4. marca 1921.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) V naših časopisih se zadnje dni piše, da je za predsednika Združenih držav izvoljen senator Harding. Te informacije niso točne. Po ameriški ustavi se vrši volitev predsednika

NAŠE ČETE ZASEDAJO NOVO OZEM-LJE.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) Po poročilih s pooblaščenih strani se bo Podgorica, Bosilgrad in drugo novo ozemlje, ki nam je bilo po mirovni pogodbi pridrženo, zasledilo dne 6. t. m. Našim četam je dano povelje, da dne 6. t. m. zjutraj zasedejo novo ozemlje. Medzavezniška komisija v Sofiji je o tej zapovedi obveščena in bo dala bolgarskim oblastvom navodila, da izvrše predajo ozemlja v redu. Razmejitev novega ozemlja ob Bolgarski se ni izvršila definitivno, ker se medzav. komisiji ni posrečilo dovršiti svoje delo prej, preden je nastalo slabotno vreme. Vsled tega se bo končna uredba naših novih mej napram Bolgarski odgodila na spomlad. Za sedaj se bo izvršila samo začasna razmejitev novih pokra-

Socialdemokracija in žensko.

Dne 3. t. m. se je na Dunaju začela konferenca socialnodemokratskega žensktva. »Arbeiter-Zeitung« prinaša ob tej priliki uvodnik, v katerem poudarja veliki pomen te konference, katere naloga je, da pridobi k 77.000 socialnodemokratsko organiziranim ženskam še ves ostali del proletariatskega žensktva. Kako si socialnodemokratski list to reči misli, pove ta-le slavek:

»Ženska konferenca bo pokazala tudi poti, kako se morejo delovne žene ne le politično, ampak tudi kulturno iztrgati vplivu farškega gospodstva in dovesti pravni kulturi socializma.« Da pod »farškim gospodstvom« razumejo socialisti večinoma, ve vsak, kdor količ kaj pozna socialno demokracijo, njeno delo in njene težnje.

Kar hočejo socialisti storiti za žensktvo, je v prvi vrsti to, da jim hočejo iz src iztrgati vero in jih namesto te oblagodariti s socialistično pravno kulturo. Natančneje povedano, se to pravi:

Žensktvo naj poslej namesto v Kristusa veruje v Marksa. Namesto v cerkev naj hodi v socialistična društva, namesto duhovnikom naj zaupa svoj dušni blagor socialističnim voditeljem in funkcionarjem. Zakon ji ne sme biti več zakrament in zveza za večnost, ampak pogodba pred komisarjem, ki se da vsak hip razdreti. Svojih otrok naj ne uči spoznavati Boga, jim ne govori o angelih in nebesih, ampak govori naj jim o Marksu in potem po vrsti o raznih socialističnih zvezdah druge vrste: Engelsu, Beblu, Kautskem, Adlerju in kot se še imenujejo. Govori naj jim o obljubljeni deželi socializma in jim za zgled popisuje boljševiški raj na Ruskem. Namesto moliti naj jih začasa nauči preklinjati farje in vse druge stanove, ki niso vdinjani socialni demokraciji, namesto ljubezni do bližnjega naj jih nauči sovraštva do lastnega razrednega tovariša in brata, ako ni socialni demokrat.

Ni torej res, če kdo pravi, da socialni demokrati ne morejo dati žensktvu nobenega nadomestila za vero, katero ji hočejo vzeti, ampak res je, da ji namesto nje dajejo mnogo tega. Vprašanje je le, ali je za mena polnovredna? Na to vprašanje naj odgovori žensktvo samo.

Zakon o prisilnem delu na Bolgarskem.

LDU Sofija, 5. nov. (ZNU) Zakon o prisilnem delu se je v več krajih Bolgarske že uporabljal za javna dela. Vsi moški prebivalci od 20. do 55. leta so pozvani na 6. t. m. na 10 dnevno prisilno delo pri popraviljanju cest okoli Sofije. (Pri nas bi bilo to tudi potrebno — za verižnike in oderuhe.)

ZADNJA SEJA DRŽAVNEGA SVETA.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) Ko je državni svet pregledal vse stvari, ki se tičejo občinskih volitev, je sklical plenarno sejo, na kateri so se dokončali še ostali tekoči posli. To je bila zadnja seja državnega sveta, ki se ne bo sestal več, dokler se ne izvrše volitve za konstituantno.

PROTI RADIČU.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) »Politika« poroča: Demokratski ministri v Vesničevem kabinetu se protivijo zahtevi hrvatske zajednice, da se Radič pusti na svobodo.

NOV DENAR.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) Zastopniki ameriške družbe se pogajajo z Narodno banko za izvršitev novih novčanic, ki naj bi se napravile po vzorcu ameriških na višnjekastem papirju.

UBIT ČRNOGORSKI ČETAŠ.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) »Politika« javlja: Agent bivšega kralja Nikole, bivši kapetan črnogorske vojske Mate Todorović, ki je bil v Gaeti povišan v komandirja-majorja, je bil poslan v Črno goro, da bi izval nemire, pa je bil pred nedavnim časom aretiran. Pred kratkim se mu je posrečilo pobegniti iz preiskovalnega zapora ter je nadaljeval svoje delo, pa tudi takrat ni imel sreče. Dne 28. in 29. oktobra se je orožniški oddelek spopadel pri selu Duži z njegovo četo in je bil Todorović v teh bojih ubit.

ZA OBNOVO MLINOV.

LDU Belgrad, 4. nov. (ZNU) Finančni minister je otvoril v ministrstvu za prehrano in obnovo zemlje poseben kredit 1.200.000 dinarjev, ki se bo porabil za obnovo porušeni in poškodovanih mlinov v severno-zapadnih krajih države.

MED AVSTRIJO IN MADŽARSKO.

LDU Dunaj, 4. nov. (DunKU) »Acht-uh-Abendblatt« poroča, da bosta od-potovala državni tajnik za trgovino in obrt, za industrijo in zgradbe Heindl in sekcijski načelnik Riedl dne 17. t. m.

v Budimpešto, da bi se tam po vabilu madžarske vlade pogajala glede nove pogodbe med Avstrijo in Madžarsko, ki bi se sklenila na podstavi svobodne trgovine.

MEDNARODNI KONGRES POŠTNIH URADNIKOV.

LDU Milan, 4. nov. (Wolff.) Mednarodni kongres poštinih, brzojavnih in telefonskih uradnikov je pred koncem svojih posvetovanj odklonil predlog italijanskih delegatov, naj se 1. maj praznuje s tem, da se na ta dan ustavi delo za 24 ur. Sprejel pa je predlog angleških delegatov, po katerem se smatra 1. maj kot praznik za ves mednarodni proletarijat. Belgijski delegat je zahteval, da brezžične postaje ne smejo ostati last privatnih družb, temveč morajo biti last držav.

MAŽARI NOČEJO POTRDI MIROVNE POGODBE.

LDU Budimpešta, 4. nov. (MKU) Danes je bila v mestni hiši skupščina, ki jo je priredilo več društev, med njimi Društvo vzbujajočih se Mažarov. Z velikim odobravanjem so sprejeli resolucijo, v kateri se naproša narodna skupščina, naj odkloni ratifikacijo mirovne pogodbe. Po zborovanju so odšli zborovalci pred parlament, kjer je deputacija izročila predsedniku narodne skupščine po zborovanju sprejete resolucije. Z velikanskim odobravanjem se je sprejelo sporočilo, da bo električna cestna železnica ob enajstih dopoldne ustavila v znak protesta obrat za pol ure in da so vsi železniški vlaki po vsej deželi prekinili vožnjo za deset minut.

LDU Budimpešta, 4. nov. (MKU) Kakor javljajo listi, zbira poslanec Josip Birtka med poslanci podpise za odklonitev ratifikacije mirovne pogodbe. Bajce ima že 32 podpisov.

FRANCOSKI SOCIALISTI.

LDU Pariz, 4. nov. (DunKU) Izdelan je predlog za pristop k tretji internacionali, ki se bo predložil kongresu francoskih socialistov. Izdelala sta ga Cachin in Frossard s sodelovanjem posebnega komiteja in članov odbora za vzpostavitev internacionale. Predlog ima 8 velikih oddelkov; poslednji oddelek se bavi s pogoji za pristop in veli med drugim: Iz Moskve stavljeni pogoji se v bistvu sprejmejo. Stranka sklone nadaljevanje propagande, da pridobi vse politične organizacije za komunizem. Strokovno organizacijske internacionale amsterdamske, čije politika je identična s politiko druge internacionale, mora s to vred biti konec. V bodoče bodi ime stranke: socialistična stranka, francoska sekcija komunistične internacionale.

Politične novice.

+ Demokratski minister za Koroško nima denarja. Belgrajska »Tribuna« poroča: Ministrski svet je naš plebiscitni komisiji na Koroškem dovolil kredit 2.500.000 dinarjev. Denar se pa kljub vsem urgentam pristojnega ministra in plebiscitne komisije še do danes ni odposlal. V dveh do treh dneh bo komisija morala nehati poslovati, a finančno ministrstvo je naznanilo, da za ta kredit ni denarja. — Finančni minister Kosta Stojanović sedaj nima časa misliti na korist in ugled države, ker ga popolnoma zajema volilna agitacija. Ampak demokrati so vseeno edini državotvorni element v Jugoslaviji. Kdor tega ne verjame, naj pazi, da ga ne zgrabi roka postave o redu in radu.

+ Za kaj gre v Rapallu. »Nar. Politika« piše o nakanah italijanstva in nemštva na našo zemljo, ki naj bi se v velikem delu izpolnile že na pogajanjih v Rapallu. List piše: »Koroški plebiscit je prenesel mejo naše države iz doline Drave, kjer je bila zavarovana z močnim strateškim zaledjem Karavanskih alp, na to gorovje samo. Tako je ostala Ljubljana in cela Dolenjska brez vsake strateške obrambe s severa. Z izročitvijo Bleda in Jesenic Italijanom, bi se isto zgodilo z zapadom, a stari Triglav, ki ga je ponosna slovenska duša opevala kot svojega narodnega junaka, bi postal v rokah Italijanov nevarno gnezdo italijanskega imperializma, s katerega bi italijanski brezhladni obračali pohlepne poglede še dalje proti vzhodu. Iz istih razlogov zahtevajo Italijani tudi Risnjak. S tem faktom ne bi bila samo ustvarjena spojica med italijanskim in nemškim imperializmom, ampak bi bili mi obsojeni na obupno defenzivo in bi morali ustvarjati temelje za našo obrambo, misel na osvoboditev odrezanih delov našega naroda pa za vsikdar opustiti. Ne bo dolgo in na Karavankah ne bo naš sosed več slabotna Avstrija, ampak zedinjeno nemštvo, ki bo, ko si opomore od vojnih nezd, ne imajo več duška proti zapadu, še z večjo ekspanzivnostjo iskalo izhoda proti vzhodu. Madžarska in avstrijska nevarnost sta bili samo neznatna slika tiste bor-

be, ki jo bo moral tedaj prestajati naš narod. In to ni daleč. Ako si italijanski in nemški interesi ne bodo prišli navskriž, bo nad našo glavo neprestano visel dvojni meč. Italijani že danes vidijo, v kateri smeri bi se mogel razviti srednje-evropski problem, ki je v ozki zvezi z jadranskim vprašanjem ter napenjajo vse sile, da že sedaj na Jadrano pridobijo močne točke, ki naj bi jim zagotovile gospodstvo. Giolitti bo prišel na pogajanja v Rapallo z načrti, za katerimi se bodo krile te težnje. V Reki, Zadru, otokih, Istri in Triglavu vidi Giolitti tista jamstva, ki jih želi zagotoviti italijanstvu na potu na vzhod. Za to pot se bodo potezali mnogo in Giolitti misli na to, da že sedaj osigura pozicijo italijanstva. Te težnje kopljejo grob ravno nam Hrvatoma in Slovencem. Naše interese bi mogla zaščititi le še konstituenta, ako bo kolikor mogoče enotna in se pri volitvah izviže moč iz rok strujam, ki nas notranje slabe in uničujejo, a to so predvsem demokrati.

Dnevne novice.

— Predaja koroških poštinih uradov v upravo Avstrije. Med 26. in 29. oktobrom smo predali koroške poštne in brzojavne urade razen uradov Dravograd, Kotlje, Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna pri Prevaljah in Jezersko avstrijski poštini upravi. — Ker so doslej koroški poštini uradi Bistrica v Rožu, Borovlje, Djekše, Dobrla ves, Galicija, Globasnica, Grabstanj, Grebin, Hodiše, Kopališče Bela, Labod, Libelice, Loče pri Bačkem jezeru, Pliberk, Podgora, Podgorje, Področica, Puštrica, Ribnica ob Vrbskem jezeru, Rožek, Ruda, Sinčaves, Št. Jakob v Rožu, Škocjan v Podjuni, Šmarjeta v Rožu, Šmihel pri Pliberku, Tinje, Velikovec, Veltrini, Vovbre, Zgornje Trušnje, Železna Kapla, Žihpolje, Žrelec, Žitara ves, Loga ves, Ofok ob Vrbskem jezeru, Klopinsko jezero, Kotmara ves, Ledence ter poštne nabiralnice Apače pri Galiciji, Kamen pri Kocjanu v Podjuni, Kazaze p. Sinča ves, Krčanje p. Grebin, Mohliče p. Galicija, Pokrče p. Grabstanj, Stara ves p. Dobrla ves, Sv. Peter na Vašnjah p. Velikovec, Šmarjeta pri Velikovcu, Steben pod Juno p. Dobrla ves, Švabek p. Pliberk v inozemstvu, kamor je dovoljen samo pisemski in paketni promet, se vrši promet seveda po mednarodnih predpisih.

— Vlaganje prošelj za službena mesta pri poštini upravi. Poštino in brzojavno ravnateljstvo naznanja, da so vsa službena mesta pri poštini upravi zasedena. Glede na to je vsaka prošnja za podelitev kakršne koli službe brezuspešna.

— Neposredna brzojavna zveza s Prago. LDU Praga, 4. nov. Predvčerajšnjim je bila vzpostavljena neposredna brzojavna zveza med Prago in Budimpešto, Beogradom, Zagrebom, Trstom, Dunajem, Monakom, Parizom, Hamburgom, Lipskim, Draždani, Berlinom, Bukarešto in Varšavo.

— Štrajk kinematografskih lastnikov v Zagrebu. Zagrebški lastniki kinematografskih gledališč so ustavili predstave in naznanili oblasti in javnosti, da vsled prevelikega državnega in občinskega veselicega davka ne morejo več izhajati. Kažor poroča »Narodna Politika«, so predstavljali zagrebški kinematografi sam nemški špartakovski lascivni šund, zato je sedanji štrajk za kulturo pridobitev. Prilika in čas bi bil, da se kinematografi sploh podržavijo.

Ljubljanske novice.

Ij »Zaklad«, narodno igro v štirih dejanjih, uprizore Šentjakovski Orli v nedeljo 7. novembra ob pol osmih zvečer v Ljudskem domu. Vstopnice se dobe v trgovini gospe Češnovar, Stari trg 16, v nedeljo 7. nov. dop. in pop. v Šentjakovski prosveti, Sv. Florijana ulica 15, zvečer pa pri blagajni v Ljudskem domu. Vsak naj si preskrbi vstopnico že v predprodaji, da ne bo pred predstavo naval pri blagajni. Vabimo vse prijatelje naših društev, da se v obilnem številu udeležijo predstave.

Ij Stoletnica »Kranjske branilnice«. Včeraj je ta kranjski zavod praznoval 100 letnico svojega obstoja.

Ij Pevska zveza »Ljubljana« priredi v soboto, dne 6. t. m. svoj zabavni večer z izbranim sporedom. Vabimo na ta večer vse ljubitelje našega petja in neprisiljene zabave.

Ij Pevska zveza »Ljubljana«. Nujna odborova seja danes ob 8. uri zvečer. Polnoštevilnost neobhodno potrebna. K seji naj pridejo tudi vse gospe, gospodične in gospodje, ki so prevzeli sodelovanje pri zabavnem večeru.

ZA URADNIŠKO VLADO V AVSTRIJI.

LDU Dunaj, 4. nov. Večerni listi naglašajo potrebo po sestavi uradniške vlade v Avstriji.

Razne novice.

r Nekaj statistike. Statistični uradi Češkoslovaške države delajo priprave za ljudsko štetje v tekočem letu. Ker se ne ve, koliko prebivalcev šteje češka država, je ljudsko štetje še nujno. A tudi obseg češkoslovaške republike še ni znan, ker se ne ve, kako bo šla nje meja na Slovaškem in v Karpatih proti madžarski republiki in proti Rumunski. Meje češkoslovaške države so dosihmal končno določene proti Nemški Avstriji in Poljski. Tešinsko je razdeljeno; Poljska je dobila 101.286 hektarjev in 148.821 prebivalcev, Češkoslovaška pa 126.954 ha te 986.000 duš. Od komitata Arva je pripadlo 38.870 ha in 16.133 prebivalcev Poljski, od šipske stolice pa 19.471 ha in 8.747 prebivalcev. Vsega vkup je izgubila Češkoslovaška v prid Poljski 159.623 ha ter 73.700 prebivalcev. Poleg l. 1910. obseg češke države cenimo takole: Čehi 51.947 km², 6.769.548 prebivalcev; Vitorško 113 km², 9956 prebivalcev; Morava 22.222 km², 2.622.271 prebivalcev; Valčin 82 km², 10.643 prebivalcev; Šlesko 15.134 km², 608.128 prebivalcev; Hlučin 322 km², 49.552 prebivalcev; Slovaško 49.651 km², 2.952.846 prebivalcev; Prikarpatko 12.197 km², 572.028 prebivalcev. Vkup 151.668 km², 13.594.972 prebivalcev. Zdal primerjajmo s češkoslovaško državo obseg in število prebivalcev drugih manjših evropskih držav poleg ljudskega štetja v l. 1900. Italija 286.682 km², 33.916.000 prebivalcev; Belgija 29.455 km², 7.318.000; Nizozemsko 33.079 km², 5.747.000 prebivalcev; Švica 41.324 km², 3.327.000 prebivalcev; Dansko 145.169 km², 2.683.000 prebivalcev. eNmcev je v Čehih 2.467.724, Vitorško jih šteje 8541, Morava 719.435, Valčica 5366, Šlesko 278.799, Hlučin 6601, Slovaško 198.887, Prikarpatko 62.187, vsega vkup 3.643.546 prebivalcev. Samoumevno je, da število Nemcev na Slovaškem po ljudskem štetju iz l. 1910. pomeni žide, ki so namesto madžarsčine volili nemščino. Le okoli Kežmarka bivajo Nemci, naselivši se tja od nekje iz Saksonskega. — Stara Avstrija je obsegala 675.885 štirijaških km. Od te Avstrije je pripadlo Rumunski: Bukovina, Sedmograška in del Banata. Dalje je odpadla vsa Galicija Poljski. Jugoslaviji je pripadla Hrvatska, del Banata, Bosna, Dalmacija, Primorje, Kranjsko, Stajersko. Alpske dežele tvorijo avstrijsko republiko v obsegu 70.000 štirijaških km in sredi Ogrske je madžarska republika s 80.000 štirijaških km in 8 milijoni prebivalcev. — Madžarski finančni minister je predložil v nar. skupščini proračun za l. 1920. Državni stroški madžarske republike za rečeno leto so proračunjeni na 10.773 milijonov kron. Za obresti državnega dolga so tu postavke 1393 milijonov, potem pa 2071 milijonov. Za vojaštvo 1249 milijonov in 3318 milijonov kron. Madžari vzdržujejo 120.000 močno armado, dasi bi smeli imeti samo 35.000 mož pod orožjem. Madžari se oborožujejo noč in dan. Jasno je, da to vihravo oboroževanje velja osvojiti Slovaške. Vojska med češko in madžarsko državo je samo vprašanje časa. V Budimpešti očitno čakajo na daljni razvoj razmer na Ruskem. Dogovor z Jugoslavijo in Rumunsko proti Madžarski nam še ni — piše »Čech« — povsem znan. Madžarski državni proračun izkazuje 8809 milijonov dohodkov. Primanjkljaja tu v pravem pomenu besede ni. Kakor kaže, so postavili Madžari ogrsko državo na trdna finančna tla in so očitno edina država v Evropi, ki izkazuje v državnem proračunu približno ravnotežje v dohodkih in izdatkih. — Nemška izkazuje za l. 1920. v državnem proračunu 55 milijonov mark primanjkljaja, od katerih pripada 16 milijonov primanjkljaja iz železniškega prometa. Nemške železnice žive 400.000 železniških uradnikov in uslužbencev, ki jih ima nemška država odveč. — Finančni temelji češke države še niso bili doslej po finančnem ministru natančno obrazloženi. Danes še ne poznamo vseh naših dolgov, ki se cenijo na 50 milijard. — Biologi trdijo, da bi na vsej zemski krogli živelo največ 6000 milijonov ljudi. Naša zemlja meri 509.951.000 štirijaških km, od tega je kopnih tal 144.852.000 štirijaških km, t. j. 28,4 %, morja pa 365.099.000 štirijaških km, t. j. 71,6 %. Na Evropo pripade od tega 9.897.101 štirijaški km. Od tega pade na Rusko 5.377.444 štirijaških km. Tu imamo pred seboj strašno delo razpada, ki ga je izvršila svetovna vojska na slovanskih narodih. Ogromna slovanska država, mogočna Rusija, opora vseh Slovanov razen Poljakov, je uničena. Razkosana je na več držav, kojih eksistenca je doslej še meglena.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.